

de Uitdienstbode

PERIODIEK VOOR DE LEDEN VAN DE KRING UVA-SENIOREN VAN DE UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Concert Sweelinckorkest	1 & 2
Hans doet het met een mijt	3
Van achter de geraniums	4
Lezing Manet van Montfrans	5
Wat de pot schafte	7
Petite Histoire	8
Het Getal: 12	10
Uitgewerkt	10
Hoe gaat het nu met? Victor Rutgers	11
Mededelingen	13
Activiteitenagenda	13

OPROEP

Kent u bij de UvA gepensioneerde collega's die nog niet in contact staan met de Kring UvA-senioren? Informeer hen dan over het bestaan van onze kring.

VAN DE (NIEUWE) HOOFD- REDACTEUR FRANS WILLEMSSEN

Redactie goeddeels vernieuwd

Beste lezer. Voor u ligt het achtste nummer van de *Uitdienstbode*, het blad van de Kring UvA-senioren. Door omstandigheden was de redactie van de *Uitdienstbode* geslonken tot onder het bestaansminimum. Het kringbestuur liet dat niet op zich zitten en ging op zoek naar nieuwe redactieleden. Het stelde een lijst op van mogelijke kandidaten en benaderde die persoonlijk. Resultaat: een bijna geheel vernieuwde redactie. Madzy Koudstaal, Jan Wieten en Frans Willemsen zijn bekende gezichten, Frans treedt vanaf nu op als hoofdredacteur met naast zich Michiel Röling als eindredacteur. Op de volgende bladzijden stellen de nieuwe redactieleden Willy Groenman, Henriëtte Ritter en Kees Piena zich aan u voor.

Het UvA-Orkest J.Pzn Sweelinck heeft op zondag 14 juni voor onze kring een prachtig concert gegeven in de al even prachtige Singelkerk.

Het Sweelinckorkest is opgericht in 1878 en dus ouder dan het Concertgebouworkest. Het studentenorkest staat onder leiding van de uit Cuba afkomstige Libia Hernández. Voor sommige studenten is muziek hun hoofdvak, maar de meesten studeren iets anders ernaast of ze maken naast hun studie muziek op een ongelooflijk hoog niveau. Het ligt er maar aan hoe je het bekijkt of, belangrijker, hoe ze het zelf bekijken.

Ruud Bleijerveld spreekt als kringvoorzitter een welkomstwoord. Hij vindt het zeer vererend dat het orkest

een van de drie hoofdconcerten van dit seizoen voor onze kring geeft. En hij noemt het een bijzondere ervaring dat het aantal leden van het orkest het aantal toehoorders overtreft. Ik geloof overigens dat deze observatie niet helemaal klopt: er zijn ongeveer zeventig toehoorders en het orkest bestaat uit zo'n zeventig leden, gelijkspel dus. Maar ook dat zal niet vaak voorkomen. Ruud heeft als voormalig secretaris van de UvA regelmatig actieve bemoeienis gehad met het orkest en het vervult hem met trots dat het orkest zich heeft ontwikkeld tot het fantastische orkest dat het nu is. Na afloop zijn er bloemen voor dirigent, zangeres en orkestmeester. Maar dat niet alleen. Ruud vertelt dat de kring ook een donatie heeft gegeven aan het orkest, welke mededeling door het orkest wordt ontvangen met een warm applaus. In zijn dankwoord zegt Ruud ook dat hij het concert bijna als een privéconcert heeft ervaren, in eenzelfde – bijna intieme – sfeer als de hofconcerten in het Oostenrijk van de achttiende eeuw. Ik heb het precies zo ervaren. En was diep onder de indruk van de professionaliteit van dit studentenorkest. ■

Passie in zijn fraaiste vorm

door Liesbeth van Welie

Het Sweelinckorkest speelt zondag 14 juni in de eigen repetitieruimte, de Singelkerk. Het enthousiaste en dynamische studentenorkest maakt subliem gebruik van de ruimte. De opstelling is ook erg mooi: de musici vullen de centrale ruimte van de kerk en de leden van de Kring UvA-senioren zitten daaromheen in de kerkbanken.

Dichtbij zittend zie je het orkest geconcentreerd aan het werk. De emoties op de gezichten van de musici vormen een fraaie toevoeging aan de muziek. Daarbij valt het sterke contact op tussen de energieke dirigent Libia Hernández en het orkest. Voor mij voegt het veel toe aan het genoegen van het bijwonen van een concert als de dirigent, bijna dansend, de muziek in haar lijf heeft zitten. Een enkele vroege inzet, wat bij uiterste concentratie kan gebeuren – dat weten alle zangers en musici – wordt zacht zingend in het gareel gezet. Het is ontroerend te zien hoe geconcentreerd de orkestleden naar haar kijken bij de vele ingewikkelde wisselingen van tempo. Nog mooier: als de dirigent bemoedigend glimlacht, spiegelen de orkestleden die glimlach.

De *Fanfare* van Dukas wordt ingezet voor het doel waarvoor die is geschreven: de aandacht trekken van het publiek. De koperblazers geven vanaf een balkon een bijna koninklijk welkom aan de luisteraars – Ruud Bleijerveld refereert daar nog eens aan in zijn dankwoord na afloop. Wellicht mede door de houten vloer is de Singelkerk niet over-akoestisch waardoor de musici niet geplaagd worden door een enigszins inzakende echo, ‘a little bit south’, zoals de Engelsen een klank iets onder de toon zo grappig aanduiden.

Ouverture De Getemde Feeks heeft gecompliceerde tempi, waarmee het

Foto: Marco Broggrave

Opvallend is het sterke contact tussen de energieke dirigent Libia Hernández en het orkest

orkest prima uit de voeten kan. Het woord ‘passie’ wordt te pas en te onpas gebruikt tegenwoordig, maar ik beluister de passie van de feeks in zijn fraaiste vorm. De lyrische strijkers (af en toe een tikkeltje ongelijk) in een bijna pastorale sfeer, glijden langzaam maar zeker in het dreigende onweer van de woede van de feeks. Het publiek zei nog net geen luidkeels ‘oohhhh’ toen sopraan Charlotte Janssen inzette met de drie liederen van Schönberg – maar ik hoorde het wel zachtjes om me heen. Wat een prachtig timbre in alle registers, wat een zuivere toonplaatsing bij de vaak ongewoon grote intervallen, wat een schitterende frasering. Ieder woord is perfect te verstaan en de liederen worden gezongen gedichten. Charlotte Janssen laat horen hoe Schönberg, ook al bij deze liederen, aan het denken was aan zijn latere experimenten met tonaliteit.

Symphonie nr. 4 van Mahler, prachtig gespeeld door het orkest, voert de luisteraar door vele emoties en ook verbazing. De sterk programmatische,

verhalende composities bereiken voor mij een hoogtepunt in deel II, *Freund Hein*. Hier glorieert eerste violiste Simone van Hoof met haar spel, waaruit een vastberaden, dreigende en sarcastische Magere Hein als een geest uit de fles wolkt en ons allen in zijn greep houdt. Dat dreigende effect wordt versterkt door de vreemde melodietjes en pizzicato's. Maar af en toe lijkt Mahler ook langs het randje van suikerzoet te gaan, hoewel het sleebelletjethema ook wel weer gebruikt wordt voor een meer duistere toonzetting. De prachtige vertolking van deel IV door Charlotte Janssen doet de wat al te kinderlijke tekst van het lied naar de achtergrond verdwijnen. Door haar prachtige interpretatie ontstaat een vreugdevol sferisch beeld van Egeïsche velden, waar, jawel, maar liefst elfduizend maagden zijn.

Een prachtig concert, waarvan menig toehoorder zegt dat het een voorrecht is geweest erbij te mogen zijn. Ik ga ervan uit dat het Sweelinckorkest er een flinke hoeveelheid donateurs heeft bijgekregen. ■

Hans doet het met een mijt

door Kees Piena

Dit is niet de tekst van een perverse redacteur van dit blad, maar van een tekening op de deur van de werkkamer van bioloog Hans Bolland. Hans, sinds 2000 met (vervroegd) pensioen, is een autoriteit op het gebied van mijten. Hij kan uitvoerig en buitengewoon enthousiast vertellen over mijten en het onderzoek naar deze kleine tot zeer kleine beestjes (geleedpotigen en verwant aan spinnen en nog meer aan teken), die vooral op planten leven, maar soms ook op de mens. Gelukkig was tijdens het gesprek zijn vrouw Ineke in de buurt om hem af en toe vriendelijk in de goede richting te manoeuvreren en mij een en ander te verduidelijken.

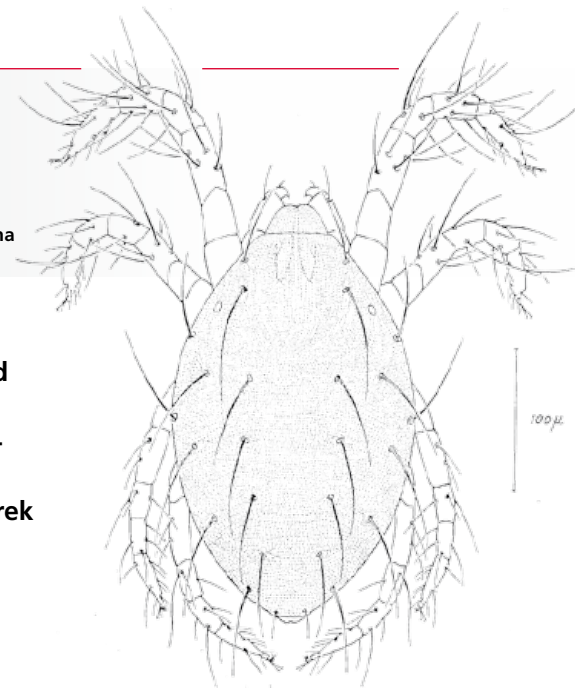
Hans, geboren in 1939 in Amsterdam, krijgt de liefde voor de natuur met de paplepel ingegeven. Zijn vader is amateur entomoloog en actief in natuurhistorische verenigingen. Hij had natuurlijk Biologie moeten gaan studeren, maar dat is financieel niet mogelijk in de naoorlogse arme jaren. Het wordt de Middelbare Tuinbouwschool voor de Bloementeel in Aalsmeer. Daar ontwikkelt zich een bijzondere band met Wim Helle, docent Plantenziekten. Na zijn examen blijft hij Helle volgen. Eerst naar het Proefstation voor Bloemisterij en later naar de UvA. Helle promoveert en wordt hoogleraar, Hans blijft zijn assistent.

Rijdend laboratorium

In eerste instantie doet hij onderzoek naar de bestrijding van de tseetseevlieg, een Afrikaanse vlieg die slaapziekte overbrengt. Maar het werk waar Hans met hart en ziel in opgaat betreft het onderzoek naar mijten. Hij is een

natuurtalent in het opsporen en herkennen van mijten, hun eieren en webben. Al van verre ziet hij of er mijten in een boom of plant zitten, aan zuigpatronen op bladeren herkent hij de soort. Hij kan zelfs aan de eieren zien of het om vrouwtjes of mannetjes gaat. Hans ontwikkelt een sleutel of checklist waarmee hij de mijten eenduidig beschrijft en indeelt. Hij steekt er al zijn energie en tijd in en ook vakanties worden deels gebruikt voor onderzoek. De Renault 4 wordt dan een rijdend laboratorium.

Het onderzoek moet de schade die mijten aanrichten tegengaan. Vanwege zijn expertise wordt hij vaak geraadpleegd voor het bepalen van de roofmijtsoort die het beste een schadelijke mijtensoort kan vernietigen. Vooral kwekers maken dankbaar gebruik van zijn kennis. Biologische bestrijding komt in de plaats van de steeds meer aan banden gelegde chemische bestrijding van ongedierte.

de *Hellenychus Bollandi*

Publiceren gaat aanvankelijk onder de hoede van Helle, maar al snel zelfstandig. Hij wordt een autoriteit op het gebied van mijten. De kroon op zijn werk is het verschijnen van de *World Catalogue of the Spider Mite Family* (1998) waarin hij 1189 mijten beschrijft. Later wordt zelfs een mijt naar hem genoemd: de *Hellenychus Bollandi* (zie afbeelding).

Loonsverhoging bot geweigerd

De wereld op de faculteit verandert als Helle met emeritaat gaat. De samenwerking met diens opvolger loopt niet goed en Hans voelt zich niet gewaardeerd en zelfs tegengewerkt. Zo wordt een gevraagde salarisverhoging bot geweigerd, omdat hij niet aan het onderzoek van de betreffende hoogleraar werkt, maar aan zijn 'eigen' mijtenonderzoek. En dat terwijl hij als medewerker zonder wetenschappelijke rang aan een flink aantal wetenschappelijk publicaties heeft meegewerkt en deze ook vaak (mede) zijn naam dragen. In 2000 gaat hij vervroegd met pensioen.

Het gebrek aan waardering door de universiteit zit hem, maar zeker ook zijn vrouw Ineke, nog steeds dwars, mede omdat het leven nu bepaald geen vetpot is. Na een 42-jarig dienstverband is het pensioen zo'n 700 euro. Dat dat steekt, moge blijken uit het feit dat Hans na ons gesprek vertelt dat het interview voor hem voelt als ►

Foto: Jeroen Koster

een (late) erkenning door de universiteit van zijn verdiensten voor die universiteit – ik had er van alles tegenin kunnen brengen, maar ik werd er stil van.

Koninklijke afkomst

Wat doet zo'n gepassioneerd onderzoeker als hij met pensioen is? Gaat hij achter de geraniums zitten om te kijken of er mijten op zitten? Viel hij in het beruchte zwarte gat? Je hoeft Hans maar even te hebben meegemaakt om te weten dat daar geen sprake van is. Hij houdt zich nog steeds met mijten bezig, nu als adviseur van een internationaal bedrijf gespecialiseerd in biologische gewasbestrijding. Het blijft tenslotte zijn hobby.

Daarnaast is hij vanaf zijn jongste jaren fervent roeier en hij roeit nog steeds. Ten slotte heeft hij zich gestort op de stamboom van zijn familie. Inmiddels is Hans erachter dat hij afstamt van drie koningen, onder wie Karel de Grote (742-814) en verder Alfred de Grote van Wessex (849-899) en een Schotse koning, van wie mij de naam is ontschoten maar dat heeft echter niets met mijn eerbied voor de familiegeschiedenis te maken.

Het infarct

In 2007 heeft Hans een hersenstaminfarct gehad. Door de snelle reactie van Ineke, waardoor de medische hulp er op tijd was en daarna door de wilskracht en fysieke kracht (door het roeien, zegt hij) is hij er bijna ongeschonden uitgekomen. Maar het was spannend en beangstigend. De eerste tijd kan hij alleen maar liggen en verder niets. Totaal niets – behalve horen.

Uiteindelijk leert hij steeds meer dingen doen: eerst zijn vingers bewegen, vervolgens komen fysiotherapie, een rollator en een driewieler. Hans accepteert het, want hij hoort er toch nog steeds bij. Als hij tegenover mij zit en ik niets aan hem zie, zegt hij dat hij er wel een paar dingen aan heeft overgehouden. Een mankement aan zijn rechteroog en geen koud/warm-gevoel in zijn linkerhand. Gelukkig is het zijn linker- en niet zijn rechterhand – relatieve Ineke. Het tekent hun verbondenheid, die door zijn ziekte sterker is geworden.

Bijzonder mens

Bij een gedreven mens komt er nooit een einde aan het verhaal. Ook op de

drempel van de deur komt er van alles naar boven. Als de deur in het slot valt en ik naar de auto loop heb ik het heerlijke gevoel een bijzonder iemand te hebben ontmoet. ■

INLUI

Kees Piena

Ik heb Politieke wetenschappen en Rechten aan de UvA gestudeerd. Van 1980 tot 2007 werkte ik in verschillende functies aan de UvA. Na het directoraat van drie faculteiten belandde ik in 2000 in Het Maagdenhuis als bestuursadviseur Medezeggenschap en als goed betaald 'manusje van alles' met klussen als hoofd Juridische Zaken, hoofd Dienst Algemene Zaken en projectleider voor het nieuwe systeem van functieordering (Hay). Momenteel heb ik nog zitting in vijf (beroeps)commissies in het onderwijs. Verder ben ik veel weg, vooral op Terschelling en reis ik veel. Ik ben redactielid geworden om leuke mensen te ontmoeten en weer eens wat anders te doen.

Column Van achter de geraniums

door Frans Willemsen

Ons huis heeft aan de straatzijde een flink balkon. 's Zomers hangt er, heel klassiek, sinds jaar en dag een bak geraniums aan het hek. Van achter de geraniums zie ik de wereld aan mij voorbijtrekken. Tussen acht en negen uur 's ochtends vooral veel fietsers, jonge mensen op weg naar werk zoals ik zelf nu al weer zo'n tien jaar geleden elke ochtend, vaak samen met mijn vrouw, op de fiets onderweg was naar mijn werk. Zo'n tien jaar alweer!

Aan de overkant van de weg is een kinderpsychiatrisch instituut gehuisvest. Op een ochtend hoorde ik vanuit de richting van het instituut een dierlijk gebrul. Het klonk angstaanjagend. Het gebrul herhaalde zich zo om de halve minuut, schatte ik. De ene keer sterker dan de andere. Ik stond op om een blik door het raam te werpen om te zien of ik de bron van dat verontrustende geluid kon ontdekken, maar zag niets. En na een tijdje hield het gebrul op. Elke morgen was het raak. Ik raakte aan het gebrul gewend en besteedde er niet veel aandacht meer aan. Al bleef het wat griezelig. Tot ik hem op een ochtend zag staan: een

stevige knaap van een jaar of zeventien. Hij stond aan de stoeprand voor het instituut, naast hem een begeleidster. Bij elke brul hief hij zijn rechterarm op, als een leeuw die uithaalt met zijn klauw. De ene keer hoger dan de andere.

Ik begreep er niets van. Tot het kwartje viel: there was some system in this madness. De brul viel samen met het passeren van een auto. En hoe groter de auto, hoe harder de brul en hoe hoger de arm geheven werd. Vrachtwagens en bussen leverden de hardste brul op. Die brul was een begroeting, de geheven arm hoorde daarbij. Die knaap was gek op auto's. Scooters en fietsen negeerde hij. Zijn begeleiders en begeleidsters namen hem elke dag mee naar de stoeprand zodat hij zich een kwartiertje kon overgeven aan zijn passie. Aan dat kwartiertje kwam een einde als er een busje voorreed om hem mee te nemen, waarschijnlijk naar een dagbesteding. Daar ging hij op een holletje naar toe en dan dook hij het busje in. Want leuker dan naar auto's zwaaien is het natuurlijk om er zelf in te zitten. Ik heb hem al een tijd niet meer gezien of gehoord. Overgeplaatst neem ik aan. In een busje. Heerlijk voor hem. ■

Lezing door Manet van Montfrans

door Michiel Röling

De literaire verbeelding van de Tweede Wereldoorlog in het werk van Georges Perec en Patrick Modiano

Manet van Montfrans laat zien hoe de Franse auteurs Georges Perec en Patrick Modiano in hun werk worstelen met de Tweede Wereldoorlog. Herinneringen – of eigenlijk het niet hebben ervan – staan bij beide auteurs centraal.

Manet van Montfrans geeft op woensdag 23 september een lezing voor onze kring in de Amsterdamse Academische Club. Iets meer dan veertig leden komen haar beluisteren. Voor de lezing is huiswerk opgegeven: iedereen die wil, en tijd heeft, wordt aangespoord *W of de jeugdherinnering* van Georges Perec en *Dora Bruder* van Patrick Modiano te lezen. Dorothée te Riele heet de bezoekers en Manet van harte welkom.

Manet is een kenner van de Franse literatuur. Zij publiceert zowel in Frankrijk als in Nederland over hedendaagse Franse auteurs. Het werk van Georges Perec heeft voor haar geen geheimen. Zij schreef zelfs een gebruiksaanwijzing voor het lezen van zijn werk. En ook in het werk van Patrick Modiano heeft zij zich grondig verdiept. Dat deed zij al lang voordat hij in 2014 de Nobelprijs voor de Literatuur ontving voor de manier waarop hij in zijn werk de kunst van de herinnering heeft ingezet om de meest ongrijpbare menselijke lotsbestemmingen op te roepen en het leefklimaat in bezet Frankrijk weer te geven.

Lesje Franse geschiedenis

Manet begint de lezing met een kort overzicht van feiten en data betreffende de Tweede Wereldoorlog. De Blitzkrieg duurt voor Frankrijk van 10 mei tot 14 juni 1940, als Parijs in handen van de Duitsers valt. Op 17 juni vraagt maarschalk Philippe Pétain de wapenstilstand aan, die op 22 juni getekend wordt.

Afgesproken wordt dat Frankrijk verdeeld wordt in een vrije zone (Vichy) en een bezette zone. Vichy-Frankrijk is een antidemocratische politiestaat, waar censuur en discriminerende wetten hand in hand gaan. Het bewind heeft nauwe banden met de Duitsers, die de vrije zone in november 1942 alsnog bezetten.

Na de Franse capitulatie worden bijna twee miljoen soldaten gevangen genomen, de helft van hen verblijft tot het einde van de oorlog in Duitse kampen. Daarnaast vertrekken bijna anderhalf miljoen arbeiders, vrijwillig of (vanaf september 1942) gedwongen, naar Duitsland om daar te werken. Circa 150.000 Fransen worden naar concentratie- en vernietigingskampen gedeporteerd. Van hen worden er 63.000 als politieke gevangenen gedeporteerd, 59% keert terug. Van de 75.721 gedeporteerde Joden overleeft slechts 3% de oorlog.

Zwarte bladzijde

De verwerking van de Tweede Wereldoorlog, een zwarte bladzijde in de geschiedenis van Frankrijk, is een langdurig en moeizaam proces geweest. Lange tijd lag de nadruk op de heldhaftige rol van het verzet. Vanaf het eind van de jaren zestig werden de problematische kanten van het oorlogsverleden onderwerp van publiek debat. Aanvankelijk ging de discussie over de collaboratie van de Franse Staat met Nazi-Duitsland, sinds de jaren tachtig richt de aandacht zich meer en meer op één aspect van die collaboratie: de

Jodenvervolgingen en de deportaties naar de vernietigingskampen. Twee Franse auteurs bij wie de Jodenvervolging een dominante rol speelt, zijn Georges Perec (1936-1982) en Patrick Modiano (geboren in 1945). Beiden hebben het thema van een niet te achterhalen en daarom nooit voltooid verleden in hun boeken uitgewerkt.

Het vergeten verleden van Perec

Georges Perec is een Franse schrijver met Pools-Joodse ouders. Zijn vader sterft aan het front in 1940, Perec is dan vier jaar. Zijn moeder zet hem twee jaar later vanuit Parijs op de trein naar de vrije zone. Hij wordt daar ondergebracht op een kostschool en heeft om veiligheidsredenen weinig contact met familieleden. Na de oorlog keert hij terug naar Parijs en wordt daar door een zuster van zijn vader opgevoed.

Van Perec verscheen in 1975 *W of de jeugdherinnering*.

Perec debuteert in 1965 met de roman *Les Choses* en sluit zich in 1967 aan bij het schrijversgezelschap Oulipo. Dit collectief houdt er bij het schrijven strikte regels op na. Die regels en beperkingen variëren van het verbod op het gebruik van een bepaalde klinker tot zeer complexe vertelstructuren. Deze zelfopgelegde dwang speelt een grote rol in Perec' boeken. Opvallend is dat deze starheid bij hem juist leidt tot creativiteit.

Van Perec verscheen in 1975 *W of de jeugdherinnering*. Het boek is het relaas van zijn kinderjaren als Joods wees in Vichy-Frankrijk en is een van de vreemdste en meest onthutsende autobiografische teksten uit de moderne literatuur. Hij begint het boek met de mededeling dat hij geen herinneringen aan zijn kinderjaren heeft, dus ook niet aan de dood van zijn vader en aan het afscheid van zijn moeder die in 1943 in een concentratiekamp is omgekomen.

Perec heeft het fictionele verhaal 'W' tussen oktober 1969 en augustus 1970 in 19 afleveringen gepubliceerd in het tijdschrift *La Quinzaine littéraire*. Het feuilleton sloeg niet aan. Pas toen hij het samenvoegde met zijn jeugdherinneringen viel alles op zijn plaats. Het autobiografische en het fictionele deel blijken steeds eenzelfde thema aan te roeren. Zonder de geschiedenis van het eiland W vertonen de fragmentarische, schijnbaar willekeurig gekozen jeugdherinneringen maar

weinig samenhang, zonder de jeugdherinneringen is de strekking van de geschiedenis van het eiland W minder duidelijk. De vele dwarsverbanden worden echter pas zichtbaar als je de tekst heel nauwkeurig leest.

Vorm en spel creëren in het werk lucht en de broodnodige afstand. Perec hanteert de strategie van de omtrekkende beweging: niet het waarom maar het hoe is wat hem intrigeert, de leegte die in de tekst besloten ligt wordt op een onnadrukkelijke maar systematische manier omcirkeld en afgebakend.

Het nooit gekende verleden van Modiano

Modiano is geboren in 1945 in Parijs. Zijn vader was van Italiaans-Joods komaf, zijn moeder een Belgische actrice. Zijn ouders zijn vaak weg en lijken zich met duistere zaken bezig te houden, hij kan er als kind weinig hoogte van krijgen. Het bezette Parijs komt veelvuldig in zijn werk voor. Hij beschouwt zichzelf als 'een kind van de oorlog' en omdat hij geboren is in Parijs, zegt hij 'zijn bestaan te danken te hebben aan het Parijs van de Duitse bezetting', dat daardoor een soort oerbron voor hem is geworden. Modiano is gefascineerd door het nooit gekende en nooit voltooid verleden van de Franse oorlogsjaren. Mensen en dingen zijn verdwenen. Hun bestaan probeert Modiano opnieuw op te roepen. Dat laat ook zien dat Georges Perec Modiano's 'literaire vader' is, want ook hij was geobsedeerd door vergeten en verdwijnen.

In *Dora Bruder*, geschreven in 1997, roept Modiano het leven van een Joods meisje op dat in september 1942 vanuit Parijs via het doorgangskamp Drancy naar Auschwitz werd gedeporteerd. Het boek is een verslag van een persoonlijke zoektocht van de auteur. Modiano laat zien hoe Parijs in de jaren na de oorlog is veranderd, hoe de stad delen van het verleden heeft begraven en hoe daardoor gebeurtenissen uit dat verleden nog verder weg komen te staan. Zijn eigen herinneringen aan locaties in de stad koppelt hij aan verhalen uit het verleden. Hij verplaatst zichzelf door een 'bres in de tijd' naar

het verleden en ziet voor zich hoe andere mensen door dezelfde straten, langs dezelfde boulevards liepen. Modiano slaagt er zo in om Dora Bruder – en met haar vele andere weggevoerde Joden – een gezicht te geven.

Ongeveer een kwart van de aanwezigen blijkt het boek van Perec gelezen te hebben. Het is een moeilijk boek met ingewikkelde structuren, geeft Manet toe. Iets meer mensen hebben het boek van Modiano gelezen. Maar iedereen heeft dit boeiende college haast ademloos gevolgd. Een warm en welgemeend applaus volgt. Tijdens het vragenronde laat de microfoon het hinderlijk afweten, gelukkig zijn de vragenstellers zonder versterking in de kleine ruimte toch te verstaan. Dorothee sluit af en de borrelhapjes schuifelen rond.

Meer lezen? In Steltlopen door de tijd bundelt Manet van Montfrans vijftien essays over Franse auteurs. Ze schrijft scherpzinnig en betrokken over thema's als geheugen en geschiedenis in het werk van deze auteurs. Een aanrader! ■

Dora Bruder, geschreven in 1997 door Patrick Modiano

INLUI

Michiel Röling

Ik ben nog niet met pensioen. Sterker nog: ik bevind me nog niet eens op de helft van mijn loopbaan. Dat zal voorlopig wel zo blijven, want op welke leeftijd ik met pensioen mag is nog niet duidelijk. Nu staat het op 67 jaar. Maar hoelang dat zo blijft is mij niet duidelijk. Ik werk met veel plezier bij Bureau Alumni-relaties en Universiteitsfonds, daar doe ik de communicatie voor de Amsterdamse Universiteits-Vereniging en het Amsterdams Universiteitsfonds. Verder ben ik als ambtelijk secretaris betrokken bij de Kring UvA-senioren en nu ook als eindredacteur bij *de Uitdienstbode*.

Ik verzamel kookboeken. Niet zozeer om er uit te koken. Het recept dat je nodig hebt vind je vrijwel nooit en tik je de naam van het gerecht in op internet dan heb je zó tientallen recepten. Nee, ik verzamel kookboeken, met name uit de veertiger, vijftiger, zestiger en zeventiger jaren, als te bestuderen objecten om te zien wat er na de Tweede Wereldoorlog is veranderd in onze eetgewoontes. En dat is veel, héél veel. Herinnert u zich nog uw eerste paprika? Ik noem maar wat.

In deze nieuwe rubriek behandel ik gerechten die wij misschien nog van vroeger kennen en die nu niet meer op de dagelijkse dis verschijnen. Het gerecht dat ik dit keer behandel kwam trouwens ook toen niet dagelijks op tafel, want het is een oudejaarsgerecht. Ik ben daar dus rijkelijk vroeg mee, maar u moet niet vergeten dat dit al het laatste nummer van 2015 is.

Oudejaarssalade in de vorm van een klok

Ik heb dit gerecht gevonden in *Rondom de Familie-dis* van M.J. Krabbe dat een bewerking is van een Zwitserse uitgave. Het verscheen in 1949. Het is opvallend hoe vaak er in de naoorlogse jaren naar Zwitserse kookboeken en ingrediënten wordt verwezen. Uit het voorwoord: 'Op het ogenblik, dat dit werkje ter perse gaat, zijn nog niet weer alle gerechten te bereiden, wegens rantsoenering of importbeperkingen.' Daar klagen meer kookboeken in die tijd over. Maar ook over het gegeven dat 'de huisvrouw' het zonder personeel moet stellen.

Een stappenplan voor de bereiding van de oudejaarssalade bevat het boek niet, we moeten het doen met de foto ('in de natuurlijke kleuren', zoals de cover meldt), het onderschrift en een elders genoemd recept voor aardappelsalade. Maar zo komen we een heel eind – al zou ik waarschijnlijk een huzarensalade maken, door gekookt (rond) vlees, fijngesneden, toe te voegen. Of ik zou een bietjessalade maken met fijngesneden zure haring en rolmopsen als garnering (wel goed laten uitlekken) in plaats van de ronde dingen in de hoeken.

Aardappelsalade - ingrediënten

- 500 g gekookte en in plakjes gesneden aardappelen
- slaolie
- peper
- mosterd
- peterselie
- azijn
- zout
- fijngehakte ui
- augurkjes uit het zuur.

Bereiding

Bereid een saladesausje. Gebruik hiervoor op elke 3 lepels slaolie 1½ lepel azijn of 1 lepel citroensap. Vermeng dit sausje met de fijngehakte ui, peterselie en augurkjes. Vermeng saus en aardappelen en laat de saus goed in de aardappelen trekken.

Presentatie

Voor een mooie presentatie moeten we naar de foto kijken. Ik zou als volgt te werk gaan. Eerst bedek ik mijn mooiste schaal met gewassen en gedroogde slabladeren. Dan leg ik in het midden een ronde berg aardappel-, bietjes- of huzarensla en strijk die glad. Die berg bestrijk ik met (zelfgemaakte) mayonaise. Daarop komen in een cirkel twaalf gehalveerde hardgekookte eieren, bolle kant boven.

Het onderschrift vermeldt sardines, en die liggen inderdaad op die bergjes in het midden van de vier zijden, maar ik maak me sterk dat de Romeinse cijfers en de wijzers gemaakt zijn van reepjes ansjovis, althans, dat zou ik doen. Maar reepjes (zure) biet kunnen ook, zeker als u voor de bietjessalade gaat. Plak die reepjes vast met mayonaise. De rookvleesrolletjes zou ik vervangen door, ook heel traditioneel (mijn moeder maakte ze voor elk feestje thuis), augurkjes, omwikkeld met cervelaatworst. Maar je kunt ook denken aan asperges uit een potje of ham uit blik. Of..., of... Er zijn zoveel mogelijkheden!

Het Trouw Huishoudboek uit 1950 geeft dit recept ook, met inderdaad mijn huzaren- of bietensalade. Het recept vermeldt streng: 'De klok moet 1 minuut voor 12 aanwijzen.' Ja, kookboeken waren streng in die tijd, hun toon sloot naadloos aan bij de vooroorlogse stijl. We zullen daar in de volgende afleveringen van deze rubriek vast wel meer voorbeelden van tegenkomen.

Ik ben benieuwd of u met Oudjaar deze vrolijke salade op tafel gaat zetten. Zo ja, verzuim dan niet mij er een foto van te sturen via e-mail: fwillemsen@upcmail.nl.

Lotgevallen van de universiteit van een eeuw geleden

door Jan Wieten

Op 21 september 1914, de Eerste Wereldoorlog was net begonnen, droeg Rudolph Saltet (1853-1927), hoogleraar Gezondheidsleer van 1896 tot 1923, het rectoraat over aan Albert Bruining (1846-1919), hoogleraar Encyclopedie der godgeleerdheid. Veel van de problemen die Saltet in zijn afscheidsrede releveert zijn mutatis mutandis ook problemen van de universiteit van nu. De wijze waarop Saltet het rectoraat bekleedde behoort overigens niet tot die problemen, want zoals professor Van Loghem bij Saltets afscheid opmerkt: *'nimmer zijn de plichten van den rector-magnificus nauwgezet-ter, plechtiger en hoffelijker vervuld dan in het academiejaar 1913-1914, het jaar van Saltets rectoraat.'*

Universiteitsgids niet gratis

De UvA was in het jaar van zijn rectoraat gegroeid tot 1317 studenten en toehoorders, 78 meer dan in 1912-1913. Bijna de helft van hen studeerde geneeskunde. Het aantal vrouwelijke studenten bedroeg ongeveer 20%, van wie de meesten in de faculteiten der wis- en natuurkunde (20) en letteren en wijsbegeerte (30). Onder die nieuwe (en oude) studenten waren er die moeite hadden met de inhoud van het collegerooster, de Series Lectionum, dat de universiteit geheel voor niets placht te verstrekken. Maar Saltet begon met het goede nieuws:

'De Series Lectionum, van ouds in het latijn opgesteld, geeft volgens het oordeel der litterarische faculteit (en van den Senaat op haar voorstel), niet voldoende inlichting aan hen, die in Amsterdam studeeren of voornemens zijn zich hier als student te laten inschrijven. Met goedvinden van Curatoren en Burgemeester en Wethouders is er nu een publicatie in de Nederlandsche taal verschenen, waarin behalve de opgave der lessen, ook nog allerlei andere bijzonderheden zijn vermeld: de voorwaarden voor het afleggen der examens, de bijzondere regelingen van docenten van hun onderwijs, lesroosters enz. (...) Het boekje is bewerkt door een Senaats-Commissie, bestaande uit de secretarissen der faculteiten. Het is in de stadsdrukkerij gedrukt en voor

Schilderij van Rudolf Hendrik Saltet, vervaardigd door Anton Gregoritsch

f 0,50 beschikbaar. De Senaat had dezen universiteitsgids gaarne kosteloos aan de ingeschrevenen uitgereikt gezien, maar ons Stadsbestuur had hiertegen bezwaar.'

Groeïende universiteit

Ondanks de (mislukte) gulheid van de Senaat waren er, volgens Saltet, vooral onder de toehoorders nogal wat die het niet zo nauw namen en die het verschuldigde bedrag voor de lessen niet hadden voldaan. De pedel (H.J. van Pommeren Jr. in die tijd, zie de *Uitdienstbode* van februari 2015), had *'niet altijd gelegenheid de college-bezoekers te controleeren, de tijd van dezen ambtenaar is daartoe te zeer*

bezet. De heer Steenken, adjunct pedel, verkreeg op mijn voorstel de bevoegdheid tot het opmaken van proces-verbaal. Tegen twee toehoorders, die zonder toegangskaart op het college van professor Dubois werden aangetroffen, werd proces-verbaal opgemaakt. De heer Officier van Justitie vond echter, om bijzondere redenen, geen termen tot vervolging.'

Met de groei van de universiteit nam ook het ruimtegebrek toe. Het was weer de arme pedel die gedwongen werd om ruimte te maken. Ook daarna bleef het hoofdgebouw, de Oudemanhuispoort, te klein, zelfs *'nu de pedel zijn woning geruimd heeft en de daardoor vrijkomende ruimte voor het geven van onderwijs en het afnemen van juridische examens is in gebruik genomen. (...) Verbetering van deze toestanden is wel voorbereid. Zoo hebben Burgemeester en Wethouders in beginsel geen bezwaar tegen inwilliging van het verzoek van den Senaat om de opgeheven Agnietenschool ter beschikking te stellen van de Universiteit, evenwel eerst na 1917.'*

Nieuwbouw

De gasthuiskwestie was, volgens de scheidend rector, in die tijd het voornaamste probleem voor de universiteit, omdat de geneeskundige verpleging van behoeftigen recht tegenover de eisen van het medisch onderwijs stond. Dat laatste raakte in de verdrukking: *'Tal van laboratoria eischen dringend verbetering; vooral de kleine inrichtingen in het Binnen-gasthuis zijn voor de leeraren en de studenten geheel onvoldoende.'*

Voor Saltets gezondheidsleer werd intussen een imposant nieuw laboratorium gebouwd aan de Mauritskade op de voormalige Oosterbegraafplaats: *'het voor de gezondheidsleer, in samenwerking met het Koloniaal Instituut, op te richten laboratorium op de Oosterbegraafplaats wordt gebouwd, de grondslagen zijn gelegd en de bovenbouw wordt spoedig aanbesteed.'*

Met de groei van de universiteit nam ook het ruimtegebrek toe

In het Laboratorium voor Gezondheidsleer in het Oosterpark opent volgend jaar een hotel

Het lab werd eind 1916 opgeleverd. Honderd jaar later zal het worden omgebouwd tot hotel, het Generator Hostel Amsterdam. Tussendoor huisvestte het nog het Zoölogisch Museum, voordat dit in 2011 vertrok naar Naturalis in Leiden (zie de *Uitdienstbode* juni 2015).

De tijd was niet gunstig voor veel geld kostende en zelfs voor weinig kostende wensen van de universiteit. *'Dit laatste is althans reeds het geval geweest met een poging om de acoustiek van de Aula te verbeteren. Die laat, zooals ieder spreker en toehoorder in deze zaal heeft ondervonden, te wenschen over, en ik (Saltet, JW) was zeer verheugd toen collega Straub mij opmerkzaam maakte op de bekwaamheden van een lid van het orkest van het Concertgebouw, den Heer Krüger, dien ik toen ook geraadpleegd heb. Deze geluidkundige gaf den raad om de Aula door het aanbrengen van draperieën rustig te maken. Met materiaal ter onzer*

beschikking hebben wij toen de nissen, die zich hier op de galerij bevinden, behangen, een groot vloerkleed werd door de afdeling P.W. tijdelijk ter beschikking gesteld en de uitkomst was, voor mij althans, verrassend gunstig. Niet zoo gunstig als onze muzikale consulent meent, dat het zou kunnen worden, maar het aanbrengen van nog meer in plooiën neerhangende gordijnen, waardoor alles in orde zou komen en het gesproken woord zou kunnen gehoord worden als in een woonvertrek, bleek in strijd te zijn met de architectonische opvatting van de gemeentelijke architecten.' (zie ook de *Uitdienstbode* februari 2014)

Menschenliefde

Het begin van zijn rede wijdde Saltet aan de oorlog, het urgentste probleem van die tijd, en aan de talloze ont-heemden – Nederland heeft ten tijde van de Eerste Wereldoorlog één miljoen Belgische vluchtelingen opgevangen. *'Onze van oudsher betoonde menschenliefde voor de van huis en*

haard verdreven ongelukkigen, heeft thans een ruim terrein om werkzaam te zijn. Wij hebben de uit Spanje en Portugal verdreven joden, de uit Frankrijk uitgeweken hugenoten, de uit datzelfde land verjaagde kloosterlingen in vroeger dagen en onlangs liefderijk opgenomen. Wij hebben in de laatste maanden de uit België uitgejaagde Duitschers en de Belgische vluchtelingen zoo goed mogelijk en met goeden wil verzorgd. Moge die geest van ware humaniteit vaardig blijven over ons volk en daardoor menschelijk leed worden verzacht en de goede meening, die men in het buitenland over Nederland heeft verkregen, bevestigd worden.' ■

Bron citaten:

'Verslag van de lotgevallen der Universiteit van Amsterdam in den cursus 1913-1914. Rede bij de overdracht van het rectoraat op den 21sten September 1914 uitgesproken door Prof. Dr. R.H. Saltet in de aula der Universiteit.' In: *Jaarboek der Universiteit van Amsterdam 1910-1915* (UB Bijzondere collecties). J.J. van Loghem, 'Rudolph Hendrik Saltet 1853-1923'. In: *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde*, 9 juni 1923 pp. 2494-2503.

INLUI

Henriëtte Ritter

Geboren op 20 december 1946 te Utrecht. In 1966 Baccalauréat Philosophie te Saint Germain en Laye (Frankrijk). In 1972 doctoraal Franse taal- en letterkunde te Leiden. Van 1972 tot 2009 was ik docente Franse Letterkunde aan de UvA. Vlak voordat ik in 2009 met pensioen ging zat ik in het DB van de OR Geesteswetenschappen. Sinds mijn pensionering ben ik actief in het bestuur van de Alumnikring Frans. En ben bereid iets meer te doen voor de Universiteit waar ik zo veel jaren met plezier heb gewerkt. Binnen de redactie wil ik mij voornamelijk toelagen op onderwerpen die liggen binnen mijn vak: de Franse cultuur.

Dit keer geen al te vrolijk onderwerp. Maar waar staat geschreven dat deze rubriek (of ons blad) *vrolijk* moet zijn? Ons blad is een seniorenblad, het onderwerp is relevant voor senioren, en daar gaat het om.

Aleid Truijens schrijft op 31 juli in de Volkskrant een column over reanimatie. Veel ouderen dragen een verklaring bij zich, soms zelfs in de vorm van een penning die ze om de hals dragen, dat ze niet gereanimeerd willen worden. Zij vrezen dat ze daarna door hersenschade 'als een kasplantje' nog jaren in een ziekenhuisbed zullen vegeteren. De vereniging van geriatrie specialisten achtte de kans daarop in 2013 nog op vijftig procent, dus die angst was zeer gerechtvaardigd.

Een recente publicatie verwijst dat percentage naar het rijk der fabelen. De kans dat je als 70-plusser een reanimatie buiten het ziekenhuis überhaupt overleeft is maar 12 procent. En van die 12 procent loopt 90 procent geen blijvende schade op. Dus van alle reanimaties bij 70-plussers heeft iets meer

dan 1 procent de gevreesde afloop. In Nederland verblijven zo'n 25 mensen in vegetatieve toestand in een tehuis, ongeveer de helft daarvan, laten we zeggen 12, verkeert in die toestand na reanimatie. Tot zover de nuchtere cijfers.

Twaalf ellendige gevallen, zeker, maar statistisch gezien natuurlijk te verwaarlozen. Aleid overweegt dan ook om een penning te gaan dragen met de tekst: 'Reanimeren? Graag!'. Een paar dagen later reageert cardioloog René Dijkgraaf in dezelfde krant. De kop: 'Reanimatie verstoort waardig sterven'. Hij plaatst kanttekeningen bij het onderzoek waarop de publicatie is gebaseerd en die leiden tot zijn conclusie dat de reanimatieresultaten bij kwetsbare ouderen 'niet zo kristalhelder (zijn) als Aleid Truijens lijkt te denken'. Maar vooral concludeert hij: 'Een reanimatie verstoort, met al haar apparatuur, witte jassen en tl-licht, een waardig sterven aanzienlijk'. Hij adviseert dan ook om besluitvorming zorgvuldig en in een vroeg stadium te doen plaatsvinden. 'Denk erover na, schrijf het op!'. Ik geef dat advies hierbij door. ■

INLUI

Willy Groenman

Na een studie Biologie en via de analyse van fossiel stuifmeel ook oecologische prehistorie gedaan te

hebben ben ik mijn hele werkzame leven, van kandidaat-assistent tot hoogleraar Oecologische prehistorie, in dienst van de UvA geweest. Naast onderwijs en onderzoek heb ik ook veel bestuurlijk en redactioneel werk binnen en buiten de universiteit verricht. Deelname aan de redactie van *de Uitdienstbode* is een nieuwe uitdaging, die ik graag aan ga. Ik heb altijd met plezier aan de UvA gewerkt en stel het op prijs nog contact met mijn oude werkgever op deze wijze te kunnen onderhouden.

Uitgewerkt

door Frans Willemsen

Max Dendermonde heeft eens gezegd: 'Ik wou dat ik een vulkaan was. Lekker op je rug liggen roken en dat iedereen dan zegt: "Kijk, hij werkt!"'. We willen graag aandacht besteden aan kringleden die in de periode voor het verschijnen van een nummer van *de Uitdienstbode* een prestatie hebben geleverd die het beeld dat een gepensioneerde is uitgewerkt logenstrafft. Kent of bent u zo iemand, meldt ons dat dan via uva.uitdienstbode@gmail.com. Dan zetten we die persoon, of u dus, even in het zonnetje.

Dit keer aandacht voor Meindert Fennema, emeritus hoogleraar Politieke theorie en etnische verhoudingen. Hij schreef eerder onder andere *De Tovenaarsleerling*, een studie over Geert Wilders, en publiceerde in 2013 zijn eerste roman *Het Slachthuis*. En dit jaar verscheen van zijn hand *Goed Fout; herinnering van een meeloper*. Ook is hij gemeenteraadslid voor GroenLinks in Bloemendaal. Meindert heeft naar aanleiding van onze oproep in het vorige nummer aangeboden voor ons blad te willen schrijven, maar geen redactielid te willen worden: geen tijd. Hoezo uitgewerkt?

In *Goed Fout* beschrijft Fennema hoe hij in Utrecht corpslid werd en in Amsterdam lid van de CPN, *bien étonnés de se trouver ensemble*. In de beschrijving van ▶

zijn groentijd komt een moment voor waarop hij slappe knieën toont tegenover de groencommissie door te melden dat hij licht spastisch is en daardoor een ‘attest-feut’ wordt en voor de ergste beproevingen wordt gespaard.

En natuurlijk komt de zogenaamde ‘roetkapaffaire’ aan de orde, waarmee hij overigens niets te maken heeft gehad maar die de perfiditeit van het toenmalige corpsleven schrijnend illustreert. Een ‘feut’ kreeg een roetkap over zijn hoofd die van binnen was ingesmeerd met petroleumroet. De student stikte. Gevolg: een landelijk schandaal en het eind van tal van corpsrituelen en daarmee van het traditionele corpsleven.

In zijn beschrijving van zijn Amsterdamse leven, waar hij politologie is gaan studeren omdat de studie sociologie in Utrecht hem ‘niet bovenmatig interesseerde’ kon de ‘affaire Daudt’ natuurlijk niet ontbreken. Professor Daudt, het roerige linkse studentenoptreden zat, kondigde aan vanaf een bepaald moment ‘geen uitwedstrijden’ meer ‘te willen spelen’, oftewel: geen college meer te willen geven. En verder komt natuurlijk alles aan bod wat voor velen

**...een landelijk
schandaal en
het eind van tal
van corpsrituelen
en daarmee
van het traditionele
corpsleven**

van ons die tijd zo verschrikkelijk spannend heeft gemaakt: Provo, Maagdenhuisbezetting (hij is bevriend met de timmerman die de luchtbrug heeft gebouwd), Studenten Vakbond, ASVA, de verheerlijking van Cuba door mensen

als Mulisch, Vietnam met ‘Johnson Moordenaar/Molenaar’, popmuziek (komt niet echt aan bod, maar citaten eruit prijken soms boven de hoofdstukken), wiet (hij rookt het één keertje en dat bevalt hem allerminst: ‘Ik voelde mijn hersenen door mijn weer openstaande fontanellen langzaam naar buiten komen en als een grijze smurrie over mijn wangen glijden’), vrije seks (hij fungeert in Spanje even als ‘troostjongen’ voor een Engelse jongedame die door haar geliefde is verlaten), enzovoorts. Alleen was die tijd in mijn herinnering veel hedonistischer, maar goed, ik was dan ook geen CPN-lid.

Anders dan de titel en de ondertitel suggereren is de inhoud van het boek, op het slappe-knieënmoment tegenover de groencommissie na, niet heel kritisch (‘krities’ schreven we toen. U misschien niet). Maar goed: de beschrijving van zijn Amsterdamse tijd maakte dat ik het boek in één adem heb uitgelezen. Feest der (gedeeltelijke) herkenning. En dat zal voor veel van onze lezers gelden. ■

Hoe gaat het nu met? Victor Rutgers

door Meindert Fennema

Niet iedereen haalt op de UvA zijn of haar pensioen, er zijn er ook die hun vleugels uitslaan om te kijken of ze hun talenten ook in een heel andere omgeving kunnen inzetten. En soms is die omgeving wel héél anders, een Afrikaans land bijvoorbeeld, en geen universiteit maar een Business School. Dit geldt voor Victor Rutgers.

Ik ontmoet Victor Rutgers (65) op de China Europe International Business School in Accra, waar hij zakelijk directeur is. Daarnaast is hij voorzitter van de Ghanees Nederlandse Kamer van Koophandel. Hij is net terug uit Nederland, waar hij de begrafenis van Lidie Cohen bijwoonde. Victor kende Lidie nog van de tijd dat Job Cohen decaan was van de juridische faculteit van de Universiteit van Maastricht en Victor Rutgers zijn rechterhand. Na zijn Maastrichtse periode werd Rutgers eind jaren tachtig hoofd Studentenzaken aan de

UvA. Maar ik ken Victor Rutgers al veel langer. Toen ik in 1969/1970 actief was als secretaris onderwijs van de studievereniging Machiavelli, was Victor dat bij de zustervereniging Mundus aan de VU. Later werden we allebei lid van de CPN.

Vreemd genoeg hebben wij elkaar weinig gezien in de periode dat Rutgers hoofd Studentenzaken was en ikzelf vicedecaan van de International School die MA programma's aanbood in de Sociale en de Letterenfaculteit aan

buitenlandse studenten. Er gaapte destijds al een grote kloof tussen het faculteitsniveau en het Maagdenhuis.

Wat was het belangrijkste verschil tussen de Universiteit van Maastricht en die van Amsterdam?

Maastricht was, kort door de bocht, een jonge, vernieuwende universiteit, sterk geworteld in de regio Zuid-Limburg. De universiteit ontleende zijn betekenis vooral aan de consequente invoering van probleemgestuurd onderwijs, waarin het een voorhoederol speelde in Nederland. Amsterdam was juist een klassieke, brede universiteit, met internationale uitstraling én nauwe verbondenheid met de stad Amsterdam. De universiteit was even chaotisch, even politiek en even inspirerend als de stad. Wat ik van die verschillen vooral merkte was dat de bestuurlijke cultuur in Maastricht toch vooral was: informeel, korte lijnen, samen tot oplossingen komen.

In Amsterdam waren de verschillen tussen faculteiten enorm, de afstand van de faculteiten tot het Maagdenhuis erg groot, en het Maagdenhuis ook een slagveld. In Maastricht was het hard werken, maar in een relaxte omgeving, in Amsterdam stond altijd druk op de ketel. Als persoon paste ik in veel opzichten beter in Maastricht, uiteindelijk vond ik Amsterdam toch spannender.

Hoe kijk je terug op je tijd in het Maagdenhuis?

‘Ik heb tussen 1989 en 1995 twee banen gehad in het Maagdenhuis. De eerste vier jaar hoofd Studentenzaken, het laatste jaar hoofd van de afdeling Onderwijs en onderzoek. Ik heb het voorrecht gehad om te werken met het College van Bestuur van JanKarel Gevers, Pieter de Meijer en Sybolt Noorda, met Ruud Bleijerveld als secretaris. Hun internationale oriëntatie en hun ideeënrijkdom over de universiteit, en over bestuur en management van universiteiten hebben mij blijvend beïnvloed.

Dat ik nu in Ghana werk, heb ik uiteindelijk aan JanKarel en Ruud te danken. Die hebben mij gestimuleerd een half jaar naar Boston te gaan, om

“Tegen de tijd dat ik zestig werd, was het nu of nooit voor mijn internationale ambities”

een andere blik op onszelf en de wereld te ontwikkelen. In dat prachtige sabbatical hebben mijn partner, Erica Burggraaff, en ik bedacht dat we graag nog eens langer wilden wonen en werken in het buitenland. Twintig jaar later is het daar uiteindelijk van gekomen.’

Wat vond je van de bestuurscultuur in het Maagdenhuis?

‘In veel opzichten een slangenkuil, voortdurende hele en halve reorganisaties, voortdurende spanning tussen de mooie visies en de dagelijkse werkelijkheid in de universiteit en managementopgaven die mijn pet te boven gingen. Ik heb heel wat persoonlijke coaches versleten. Ik heb er vooral veel geleerd en ben er inspirerende mensen tegen gekomen. Ik heb aan die jaren ook een aantal waardevolle en blijvende vriendschappen overgehouden.’

Hoe ben je in Ghana terechtgekomen, en wat doe je hier?

‘Na de UvA heb ik vijf jaar bij de Universiteit Leiden gewerkt als directeur Strategie. Leiden is ook een prachtige universiteit, veel meer een hogleraren-universiteit dan de UvA, en in die dagen bestuurlijk gezien wel heel erg naar binnen gekeerd. Na Leiden heb ik tien jaar bij Andersson Elffers Felix (AEF) gewerkt, een strategisch adviesbureau. Ik heb veel opdrachten in het Hoger Onderwijs gedaan, waaronder een aantal projecten voor de stad Rotterdam en voor de Erasmus Universiteit. Ook al weer een enorm contrast met stad en universiteit in Amsterdam: minder

ideologisch, minder visie, meer uitvoering. Tegen de tijd dat ik zestig werd, was het nu of nooit voor mijn internationale ambities. Ik heb ontslag genomen bij AEF en ben een baan gaan zoeken in het hoger onderwijs in een ontwikkelingsland. Na een lange zoektocht heeft Annette Nijs me gewezen op een baan bij China Europe International Business School (CEIBS) in Accra. CEIBS is een machtig interessante internationale businessschool, indertijd ontstaan in samenwerking tussen de EU en de Chinese overheid. De school, inmiddels een internationale topschool, heeft belangrijke bijdragen geleverd aan de ontwikkeling van management-competenties van het topmanagement in China. Vanuit Ghana doen we nu hetzelfde in Afrika.’

Je bent onder andere naar Ghana vertrokken omdat je verwachtte dat wonen en werken in het buitenland voor jezelf een verrijking zou zijn. Is dat uitgekomen?

‘Daar kunnen we een heel lang gesprek over voeren, maar het simpele antwoord is: ja, dat is volledig uitgekomen. Ik woon hier nu meer dan vier jaar, samen met Erika, en ben nog iedere dag gefascineerd door een samenleving die gebaseerd is op volstrekt andere waarden, samenlevingsvormen, organisatieculturen en religieuze patronen en die bovendien razendsnel deel wordt van een mondiale samenleving. Wat werkt dan en wat werkt niet bij ontwikkeling? Eén voorbeeld: corruptie. Corruptie is hier overal aanwezig, en een enorme belemmering voor ontwikkeling. Dat komt niet doorat mensen in dit deel van de wereld hebzuchtiger zijn dan in Europa. Maar in de Westerse tradities hebben we in de loop van vele jaren een aantal instituties ontwikkeld die die hebzucht in toom houden. En zo zit ik dan te praten met mijn Afrikaanse en expatvrienden over de vraag wat dan in deze omgeving de goede acties zijn. Veel van die discussies gaan over persoonlijk verantwoordelijkheid nemen. En dat stimuleert mijn collega's en mij dan weer om hier een mooie en inspirerende onderwijsomgeving te maken van internationaal niveau, die ook geworteld is in Afrikaanse tradities. Het is een prachtige ervaring. ■

Nieuwe leden

In de afgelopen twee edities is abusievelijk het overzicht met nieuwe leden niet geplaatst. Voor de volledigheid volgt hier de lijst met nieuwe leden sinds oktober 2014.

De heer G.C.N. van den Aardweg
Mevrouw I.H.M. Baas
Mevrouw prof. dr. M.G. Bal
Mevrouw K.A. Boerman - Graeve
De heer H.R. Bolland
De heer drs. B. Bollegraaf
Mevrouw I.C. de Boone
De heer E.M. Buter
Mevrouw M. Daniëls
De heer drs. J.J.V.M. Derksen
De heer prof.dr. M.J. Ellman
Mevrouw drs. M. Everts - Witzzenhausen
De heer prof. dr. M. Fennema
Mevrouw mr. M.C.E. van Gorkom - Meeuwssen
De heer H.J. van Groen
Mevrouw M. Harlaar
De heer A.B.M. Helwes
Mevrouw drs. J.C. Hoekstra
De heer drs. B. de Hon
De heer F.J. Hondeman
De heer prof. dr. W. Hoogland
De heer drs. J.W.B. ten Hoopen
Mevrouw M.E. Jans
De heer drs. G.J. Kemme
De heer dr. J.B.A. Kipp
De heer mr. W.F. Korthals Altes

De heer drs. W. Langeveld
Mevrouw dr. E.H. van der Linden
De heer ing. B.F.M. Maltha
Mevrouw drs. N. Meeter
Mevrouw T.M.A.F. Mentink
Mevrouw mr. L.A. Moll - Doijer
De heer dr. G.J.H.M. Mom
Mevrouw drs. M.F. Poppema
Mevrouw drs. A.J.M. Sanders
Mevrouw dr. E. Singer
Mevrouw E.A.M. Solleveld
Mevrouw J.C.D. de Sonnaville
De heer prof. mr. dr. P.A. Stein
Mevrouw dr. M.H. Taal
De heer dr. J.P. Verhoeff
Mevrouw dr. B.M.A. de Vries
De heer dr. J.J.W.D. de Vries
De heer A.A.M. Vromans
Mevrouw drs. J.J. de Weger
Mevrouw drs. M.E.W. Weisfelt
De heer dr. J.A.M. Wesseling
De heer mr. drs. J.P. Wildeboer
De heer A.M. Wilmans
De heer prof. dr. G. de Zeeuw
Mevrouw drs. E.J. van Zoest

VOLGENDE KRINGACTIVITEITEN

Zaterdag 7 november spreekt Rens Bod, hoogleraar Computationale en Digitale geesteswetenschappen voor onze kring. De lezing is getiteld 'Digital Humanities: een Revolutie in de Geesteswetenschappen?'

Woensdag 25 november is er een excursie naar de afdeling Bijzondere Collecties van de UvA waar Jansonius-conservator Peter van der Krogt ons te woord zal staan betreffende de historische cartografie.

Woensdag 16 december vindt onze jaarlijkse kerstlunch plaats.

Voor alle activiteiten krijgt u als lid van de Kring UvA-senioren een uitnodiging, waarop u zich kunt aanmelden.

MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR

Door een fout in ons mailsysteem blijkt dat een deel van onze leden de uitnodiging voor de excursie naar het Ateliergebouw van het Rijksmuseum in Amsterdam op dinsdag 13 oktober niet heeft ontvangen. De fout is hersteld en de volgende uitnodigingen die wij versturen zullen bij al onze leden aankomen. Bij dezen bieden wij onze excuses aan voor dit ongemak. Overigens was deze excursie, waaraan slechts twee groepen van tien personen kunnen deelnemen, binnen het uur volgeboekt – een record. In de volgende Uitdienstbode leest u het verslag.

REDACTIE:

Willy Groenman, Madzy Koudstaal,
Kees Piena, Henriëtte Ritter,
Michiel Röling (eindredacteur),
Jan Wieten en Frans Willemsen
(hoofdredeacteur).

Fotografie:

Madzy Koudstaal
Marie-Jose Liem Dirks (Concert Sweelinck)

Ontwerp & layout:

Liek van den Braak, Lont - Grafisch werk

Vragen of opmerkingen?

Stuur een e-mail naar:
uva.uitdienstbode@gmail.com of
kringvasenioren-auv@uva.nl
Tel: 020 5255341
(op maandag en woensdag)

Deadline volgende nummer:

Vrijdag 22 januari 2016